

Controlați, controlați, controlați

M. Drăgoi

Drăgoi M., 2020. Check, double-check, triple-check Bucov. For. 20(2): _ _ _.

Abstract. The title of this editorial is an allusion to the Lenin's famous slogan "learn, learn, learn" and it deals with the numerous problems and bugs reported by all who must use SUMAL 2.0, the new-brand wood-tracking system, launched by the public authority in an attempt to stop illegal logging throughout Romanian forests. The first paragraph refers to the law of mass conservation, which probably inspired those who came up with the basic algorithm of the new tracking platform, without making any tiny room for measurement or estimation errors. Hence, the precision is absurdly high, i.e. cubic centimeters, while the overall estimation errors is about tens of percentage points. The discussion is being steered towards the broader topic of information technology, quite often blamed for misleading the aim of getting to higher labor productivity. Probably the most important shortcoming of the system, conveyable into boiling-room scams, after some practice, of course, is the reverse engineering principle according to which all final products or by-products, usually accounted in tons (mainly firewood and sawdust), must be reported in equivalent cubic meters. We parallel this flaw with writing a cake recipe where the amount of flower is approximated in grams of wheat, sugar in grams of sugar beet or sugar cane, eggs in grams of maize needed to feed the hen, and so forth. The article ends up with a parodic short poem published by the famous Romanian writer Marin Sorescu, entitled "The Worry". The same poet had been mistakenly appointed by google scholar as the author of a position article published by us Bucovina Forestiera, whose motto was a quote from another poem signed by the same Marin Sorescu.

Keywords SUMAL 2.0, artificial intelligence, foresters.

Author. Marian Drăgoi (dragoi@usv.ro) - Ștefan cel Mare University of Suceava, Faculty of Forestry, 13 Universității, 720229 Suceava, Romania.

Manuscript received February 10, 2021; revised February 26, 2021; accepted February 28, 2021; online first February 28, 2021.

Potrivit legii conservării masei, descoperită de Antoine-Laurent de Lavoisier, materia nu poate fi nici creată, nici distrusă: ea doar se transformă, prin reacții chimice, consumând sau eliberând energie. Cu toate acestea, cred că Lavoisier ar fi refuzat să proiecteze primul SUMAL. Și nu pentru că i-ar fi lipsit tehnica de calcul; exista deja un Tableau Economique,

datorat lui François Quesnay, în care se centraliza tot ce se producea și consuma în Franța. Motivul ar fi fost altul: teama de a nu greși foarte mult. Mi-am amintit, încercând să pornesc din loc acest editorial, cuvintele a trei magiștrii care mi-au fost tare dragi: d-l profesor Rusu: „nu are rost să măsoari cu șublerul dacă tai cu toporul”, d-l profesor Ochiu: „în meseria

aceasta, important este să nu faci greșeli foarte mari” și d-l profesor Ciortuz: „cel mai important lucru în viață este să dormi liniștit”

După veacuri de non-comunicare cu restul societății – și aceasta nu este o figură de stil, este trista realitate! – noi, silvicultorii, ne-am trezit într-o lume în care toți vorbesc, își dau cu părerea despre pădure și, tot mai des, dau sentințe. Dacă aceste sentințe nu ar avea consecințe economice și sociale concrete (crime, șomaj, faliment dar și adevărate tunuri), și ar rămâne la nivel de păruială pe Facebook, ar mai fi cum ar mai fi.

Dar de mai bine de un deceniu, silvicultorii sunt puși sistematic la zid pentru tăierile ilegale de lemn. Uneori pe bună dreptate, alteori nu, cu siguranță. Nu ne propunem acum să analizăm cine are și cine nu are dreptate (am încercat ceva într-un editorial inspirat de teoria jocurilor și statistica elementară), ci să vedem ce se poate face în continuare, cum putem ieși din impasul creat de platforma SUMAL 2.0.

Că drumul spre iad este pavat cu bune intenții, știm cu toții. Portughezii, în înțelepciunea lor de popor mic în coasta a două imperii, au mai adăugat ceva: drumul spre iad mai este și acoperit, dar cu oportunități pierdute.

Am scris, cu mai mult timp în urmă, recenzia unei cărți intitulată „Arme matematice de distrugere în masă”. Autoarea, venită din rândul celor care se ocupau cu inteligența artificială, a dezvăluit nu doar efectele colaterale ale utilizării acesteia, dar și perfida dependență dintre utilizatorii unor asemenea mijloace și cei ce le produc: de ce să facem un sistem simplu și optimizat, la cheie, când putem face unul complicat, dar pe care îl vom peticii, periodic?

Scriind, încerc să rezist tentației de a da exemple de erori de-a dreptul prostești, raportate pe social media de diverși utilizatori ai SUMAL 2.0 (volume de pădure tropicală, de exemplu). Sunt suficient de sceptic încât să nu mai bag mâna în foc pentru nimeni. Ba chiar, în sinea mea, sunt convins că o lege sau un program care îi nemulțumește pe toți va fi unul bun, după testare și implementare.

Totuși, urmărind cu un ochi critic modul în

care au evoluat lucrurile, breșele lăsate descoperite în SUMAL 1.0, dorința (aparent prometeică) de a dezvolta un sistem informatic integrat bazat pe modele matematice total depășite (să o iau de la capăt cu asimetria distribuției erorilor?), înclin să cred că SUMAL 2.0 este, deocamdată, doar o perdea de fum prin care se încearcă mascarea disoluției autorității. Nu în sens instituțional, pentru că vom avea în continuare miniștrii și secretari de stat, controlori și supra-controlori, ci în sens pur profesional.

Documentându-mă pentru un articol despre amnezia instituțională în silvicultură, am dat de un adevărat filon literar despre reforma sistemului de sănătate din Marea Britanie: am încheiat lectura bucurându-mă, ca orice român neaoș: de atâta reformă și informatizare, sistemul britanic de sănătate este demult în moarte clinică, dar e menținut în parametri de „aparate”, adică de sistemul informațional și, probabil, de aceeași insidioasă inteligență artificială. Yves Morieux, directorul Institutului pentru organizare al Boston Consulting Group, spune că una din bolile cronicizate deja este neadecvarea structurii organizațiilor la posibilitățile pe care le oferă tehnica de calcul. Cum se manifestă această boală? Tehnica de calcul, în loc să ajute la creșterea productivității muncii, ne împiedică să fim mai eficienți. De ce? Pentru că încă suntem organizați în structuri socio-profesionale gândite să funcționeze *fără* tehnică de calcul. Or, mai ales în silvicultură, aici e nevoie de inovare! Birocratizarea îi ține la birou pe cei cu adevărat profesioniști și responsabili, obligându-i să delege parte din activități și responsabilități. Mai mult sau mai puțin oficial.

E drept, computerul e doar o unealtă, dar dacă mergi la arat cu ultimul model de Lamborghini s-ar putea să nu faci o treabă prea bună. Nu întâmplător am făcut această comparație: agricultura, cenușărea economiei clasice, a știut mai bine decât noi să profite de balul tehnologic și s-a măritat bine, devenind agricultură de precizie.

Noi, silvicultorii, din motive pe care mă fac că nu le înțeleg, am amânat *sine die* orice di-

alog serios pe tema autenticului progres tehnologic, de care chiar avem nevoie, și ne-am trezit cu o super-mega-aplicație, la a cărei dezvoltare profesioniștii nu au contribuit. Și a ieșit ce a ieșit. Ce am înțeles eu, compilând impresiile și opiniile câtorva profesioniști (buni, răi, nu contează) și eliminând tot ce poate fi rodul vreunei conspirații de discreditare a SUMAL doi punct zero:

i) Că totul trebuie transformat în metri cubi. E ca și cum ai scrie o rețetă de prăjitură pentru care ai nevoie de atâtea grame de grâu (pe care să-l macini în făină, treaba ta cum o faci), atâtea grame de sfeclă sau trestie de zahăr (din care să extragi zahărul) și atâta porumb, cu care să hrănești găina ce-ți va face ouăle de care ai nevoie. Aceasta se cheamă inginerie inversă. E celebru răspunsul pe care mi l-a dat un fost absolvent, întrebat fiind de randamentul mediu de debitare pe care îl introducea în SUMAL 1.0: „pe criza asta de documente justificative....” restul nu a mai contat, după un așa preambul.

ii) Nu doar că nu e loc de erori, dar nici de eventuale defecțiuni tehnice, atunci când transporti lemnul de la punctul A la punctul B. Când pui răul înainte nu îl pui degeaba, și nu are cum să fie mai bine. (Personal, susțin în continuare interzicerea transportării lemnului pe timpul nopții, sic!).

iii) Precizia înregistrării volumelor este de șase zecimale, adică de centimetru cub. În amprenta unui pneu de tractor intră lejer câteva

zeci de centimetri cubi; a călca o creangă e potențială infracțiune: dacă nu-ți mai iese masa lemnoasă?

iv) În pofida tuturor măsurilor de „închidere pe volum” – pentru a nu fi închis la propriu – nimeni nu poate compara rezultatul exploatarei (atâția centimetri cubi de lemn de gater, atâția centimetri cubi de lemn de foc) cu volumele estimate prin actul de punere în valoare. Astfel, cele mai importante informații calitative privind conducerea arboretelor, regenerarea acestora și procesele de exploatare sunt irecuperabil pierdute. Cine să se mai ocupe de așa ceva, când principala grijă în pădure e semnalul telefonic?

Marin Sorescu, cel care, conform Google scholar, ne-a citat într-un un articol publicat în Bucovina Forestieră la mai bine de un deceniu după ce trecuse la cele veșnice – ca să știți câtă încredere puteți avea în inteligența artificială – a publicat, în 1970, poezia *Grija*. Pe care o reproducem în final, în inevitabila cheie hasidică de care mi-a fost atâta teamă (s-o potrivești cheia asta la ceva?).

*„Unde duce nepăsarea!
A secat de apă marea ...
S-avem grijă fiecare
să nu plouă peste mare.
Ploaia care-o să rămână
s-o gonim într-o fântână,
ca să bea și pitpalacul,
fiindcă lui i-a secat lacul.”*